

**ALTERNATÍV ÉPÍTÉSZETI
MEGOLDÁSOK A SZOCIÁLIS
GONDOK MEGELŐZÉSÉRE
VAJDASÁGBAN**

TARTALOM

1. Bevezető
2. A szalma házak története
3. Mi a szalmaház?
4. Röviden a szalmaházak struktúrájáról
5. Kortárs példák: családi házak, kombinált építkezés, projektek
6. Helyzet Vajdaságban
7. Következtetés
8. Adatforrások

1. BEVEZETŐ

Egy döntő pillanatban, az ember arra a fejlettségi szintre jutott amikor a barlangok, valamint a hevenyészett kunyhók nem biztosítottak elegendő biztonságot neki valamint családjának. Idővel, gyakorlatias egyén lévén, az ember embertársai segítségével, felhalmozott tapasztalatával kísérletek alapján egyre fejlettebb otthon kezdett építeni.

Az emberi otthon, legyen az vasbeton alapú lakótömb, családi ház vagy egyszerű hétvégi nyaraló bizonyos alapértelmezett funkcionalitást kell biztosítaniuk.

Pl. hőellenállás, vízzárás, biztonság, funkcionalitás, otthonosság érzet.

Vajdaságban a „régiek” rendkívül tartós és elfogatható élethez megfelelő otthonokat tudtak teremteni a természetben található anyagokból. A vályogházak funkcionalitása nem kifogásolható, amennyiben be vannak tartva a szabályok az építkezésnél. Történetesen Vajdaságban nagy számban találhatók, szórványosan elhelyezkedve, szállások százai, amelyeket a jelenlegi tulajdonosaik modernizálnak, felújítanak, lakhatóvá tesznek.

A mai világban nagyon gyakran a tékozlás és a vagyon fitogtatási késztet alapozza meg az ember otthonát. Ezzel az ember nem csak saját magától von meg bizonyos javakat hanem a családjától, gyermekeitől is. Hosszútávon tekintve, a gondok amelyeket az ember okoz, felmérhetetlen károkat okoz a természetben és azt kínálja a leszármazottaknak hagyatéknak.

Ezen tanulmány, alapjában véve, a régi és manapság csaknem elfelejtett építési módszerek újbóli felhasználása mellett foglal álláspontot, továbbá a természetes anyagok használatának fontosságára mutat. Néhány évvel ezelőtt talán nevetséges volt feltételezni hogy egy család szívesen költözne agyag házba, vagy élvezné az életét préselt szalma bálák között. Ideje hogy felismerjük a természetes építkezés fontosságát és újonnan felfedezzük a régi tehetség és igazságtalanul elhanyagolt természetes anyagok fontosságát, kifogásolhatatlanságát.

2. A SZALMAHÁZAK TÖRTÉNETE

A szalma használata igen elterjedt volt. Hőszigetelésnek, vert falú házak agyagjába keverve tartósabbá tették az agyagot, tetőfedésre, kunyhóépítésre használták. A szalmát, mint természetes anyagot még a Paleolitikum korban is hasznosították elődeink.

Szalmabálákból először a XIX. században kezdtek építkezni az Egyesült Államokban. Pontosabban a Nebraska állambeli fehér telepesek akik a földeken voltak elhelyezve vagy folytattak életet, gondban voltak a fahiány végett és ezért azokat az anyagokat voltak kénytelenek használni amelyekhez akkoriban hozzájutottak. Abban az időben találták fel a szalma bálázó gépet is, így a bálák felhasználása alapvetően értelmezett volt. A bálákat közvetlenül fagerendák és tartóelemek közé helyezték be, agyaggal, sárral betapasztva rendkívül egészséges otthonokat teremtettek maguknak. Ezen módszer a későbbiekben Nebraska módszernek vált ismerté az építészetben. A legérdekesebb tény abban rejlik, hogy nem egy akkoriban épült ház még a mai napokban is lakható, otthonként szolgál a XIX. századbeli telepesek leszármazottainak. Ezen módszer idővel fejlődött, egészen 1940-es évekig amikor a II világháború, valamint a népszám rohamos megemelkedése derékba törte a szalmabála házak használatát. A hetvenes években, az építészeti kultúra következő robbanásában ami a GO GREEN irányzatot célozta, a szalmabála házak újonnan aktuálissá váltak. Nagy Britanniában, Yorkshire megyében, 1994-ben építették meg az első ilyen házat (Carol Atkinson által), és a mai napig tartós és lakható. A szalmabála házak pozitívumai mellett a világban legfeljebb ha 1000 épületet építenek fel. A csekély érdeklődést leginkább a nagy építészeti mágnások pénzéhségével, az építészetanyagok rohamos fejlődése valamint az emberek hanyagságával és tudatlanságával lehet megmagyarázni.

Pilgrim Holiness Church, Nebraska állam, USA. Épült 1928-ban

A Yorkshire megyei szalmaház amely 20 éve otthont nyújt tulajdonosának.

3. MI A SZALMAHÁZ?

A szalmaház szalmabálákból készült épület. A stabilitását fa-vázszerkezet biztosítja. A szalmabálát, mint kitöltő anyagot használják-, téglá, építkezési elemek (blokkok), Ytong blokkok valamint további általánosan ismert anyagok helyett. Ezek szerint a szalma a falak alap alkotóeleme. A szalmaházak építkezése a természetet nem terheli, nem szennyezi. Magas hőtehetetlensége végett a szalma kiváló szigetelést biztosít télen és nyáron is. Szalmából építhetők önálló házak, valamint két- és háromszintes épületek – akár közösségi célokra is. Megfelelő technológia alkalmazásával élettartamuk azonos a hagyományos építésű házakkal, habár a történelem igazolta hogy akár tartósabbak is lehetnek. A szalmabála házak környezetbarát épületek, rendkívül gazdaságos és gyors az építésük, könnyen és olcsóbban fenntarthatók mint a hagyományos épületek.

A szalmaházaknak kiváló épületfizikai tulajdonságai vannak. Hőszigetelő képességük kitűnő, fajlagos energia fogyasztásuk kevesebb, mint 50 kWh/m²év, de a passzív házaknál szokásos technikai megoldásokkal ez 15 kWh/m²év-re is csökkenthető. Összehasonlításul: a jelenleg használatos hagyományos házaknál az energia fogyasztás 150-200 kWh/m²év között mozog. A jó hőszigetelésnek köszönhetően egy 140 m² szalmaház teljes téli fűtésszámlája 250.00 euró körüli összegből fedezhető.

Az épületek nyáron nem igényelnek hűtést, s az év egésze során kellemes komfort érzést biztosít a kiegyenlített páratartalom, az egyenletes felületi hőmérséklet. A természetes anyagok használata pedig lehetővé teszi, hogy az épületben tartózkodóknak ne kelljen káros oldószereket belélegezniük. A kicsi energia fogyasztás eredményeként a fenntartási költségeket hosszú távon is alacsonyan lehet tartani.

3.1. A szalmaház előnyös tulajdonságai

- Alacsony energiafelhasználás (A, A+ lakcímke)
- A levegő páratartalma természetes módon szabályozott, és mindig közelít az optimálishoz
- Az épület nyáron nem igényel mesterséges hűtést
- Jó hangszigetelő
- A felhasznált természetes anyagoknak nincs káros-anyag kibocsátásuk
- A felhasznált építőanyagok előállítása nagyrészt megújuló-energiaforrásokat vesz igénybe
- A használat során a szokásosnál kisebb a függőség a nagy energiaellátó rendszerektől
- Más hagyományos építési módokkal azonos élettartam, a tervezésre, kivitelezésre és használatra vonatkozó előírások betartása esetén
- A visszamaradt anyagok megsemmisítése nem károsítja a környezetet
- A megújuló, gyakran helyi anyagok alkalmazásával alacsony a beépített energia.
- A szalma és fa keletkezése – szemben más építőanyagokkal – nagy mennyiségű negatív CO₂ kibocsátással, azaz CO₂ elnyeléssel jár, így az átlagos szalmaház építése CO₂ semleges.

A szalmaházak építésénél alap szerszámok használandók, nem igényel különleges gépezeteket vagy megoldásokat. A fejező munkálatoknál használhatók a piacon elterjedt féldiszperziós vízbázisú falfestékek, további nem irritáló vagy korrozív festékek, mázok és további anyagok.

Ezeket az előnyöket akkor élvezheti a végfelhasználó ha, mint ahogy a hagyományos házaknál is alkalmazzák, betartják az építésre, valamint a használatra vonatkozó alap-feltételeket.

A szalmabála házakat könnyebb megtervezni, nagy szabadságot ad a tervezőknek, stílusban ki lehet fejezni a múlt és a modernizmus összekötöttségét.

4. RÖVIDEN A SZALMAHÁZAK STRUKTURÁJÁRÓL

A szalmaházak néhány „modul”-ban lehet elmagyarázni.

- Tartószerkezet

Statikai számítások alapján a tervező kidolgozza a ház tartórendszerének a projektjét. Az úgynevezett létraváz, váltott átlós merevítések erősítik. A falak kétsoros vázból állnak, ezek közé kerülnek a szalmabálák. A falak vastagsága a bálák méretétől függ, általában 45-50 cm a vastagsága. A szalma mint építőanyag nem terhelhető nagyobb mértékben, így a tartószerkezetnek kell megfelelnie ezen szükségnek.

- Tetőszerkezet

A legnagyobb gondot mindig az egyedi tervezetű tetőszerkezet és a falak összekötése jellemzi. A tervezése nagyon hasonlít a hagyományos házak tetőszerkezetére, viszont a csatlakozásokra nagyobb figyelmet kell szentelni. A tetőfedési anyagok lehetnek hagyományosak mint amilyen a cserép, viszont könnyen alkalmazhatóak az OSB valamint az amerikai típusú kátránypapír alapú tegola rendszerek is. Az utóbbi az alacsonyabb súlya végett jobb megoldásnak bizonyul.

- Falszerkezet

A bálázott szalmát a fent említett tartószerkezet közé helyezve, „téglaként” alkalmazzák. Kívül-belül agyag vagy hagyományos habarcs kerülhet rá, ügyelve hogy a vastagsága legalább 50mm legyen. Párazáró festés vagy burkolást nem lehet használni mivel a szalmának szükséges a „légzés”, azaz nem szabad megengedni a páratartalom felhalmozását. Az cement/mész alapú habarcsnak meg kell felelnie a természetes agyag páraáteresztési fokának (sárgaföldnek is nevezik ezen agyagot, vert valamint vályogházak építésénél volt használatos).

A jó kiválasztott habarcs bevonat bizonyítottan úgy viselkedik mint egy természetes páratartalom kondicionáló – megteremti a emberi jó közérzetnek szükséges mikroklíma értékét ami 50% körül van.

Az alap valamint a tető összekötő részeken alkalmazni kell a jó szigetelést, ez az alapja a tartós otthonnak.

- Tűzvédelem

A szalmaház úgynevezett hármas tűzvédelmi fokozatba tartozik. Ez azt jelenti hogy az épület legalább 45 percen át ellenáll a tűznek, sérülés vagy füstszivárgás nélkül. A szalma könnyen éghető anyag, viszont a vakolatba burkolva épp annyira biztonságos, mint a hagyományos építőanyagok. Mint további biztonságot alkalmazni lehet az erősen hígított bórsavat (2-3%) amelyet permetezéssel lehet rájuttatni a szalmabálákra, beépítés előtt. A bórsavval kapcsolatban ellentmondásossal a tények – egyesek egészségre káros anyagnak tartják, viszont szélesan alkalmazzák az élelmiszer-, vegyész-, gyógyszer- és kozmetika iparban is.

További információkat a szerkezet tűzvédelmi tulajdonságairól a magyar A-1/2008 számú ÉME és a hozzá tartozó Alkalmassági Vizsgálati Jegyzőkönyv adja meg:

Termékjellemzők és mértékegységeik	Besorolás	Vizsgálati/értékelési mód
A falszerkezet tűzállósági határértéke	REI 45	MSZ 14800-1:1989
A falszerkezet tűzvédelmi osztálya	B	MSZ EN 13501-2:2008
A vakolóanyag tűzvédelmi osztály	A2	MSZ EN 13501-1:2007
Födém tűzállósági határértéke	REI 30	MSZ 14800-1:1989
A födém szerkezet tűzvédelmi osztálya	B, C, D	MSZ EN 13501-2:2008

- Summa Summarum

A szalma, a faanyagokhoz hasonlítva, igen ellenálló a rovarok okozta károokra, mivel csak néhány fajtája létezik, amely támadja. A szalma nem tartalmaz táplálékot számukra, továbbá a rágeszélők ritkán fészkelik be magukat a bálákba, mert kompakt természete révén kihívást jelent számukra.

A papír is ég, viszont nehezen lehet egy telefonkönyvet meggyújtani. Ez így van a szalmával is. Préselt közegben a szalma nem annyira gyúlékony, mert nem léteznek függőleges csatornák, amelyek vezetnék a lángokat, hőt. Az egyetlen gondot az jelenti, ha a habarcs nem fedi a szalmaszálakat, mert akkor gyújtózsinegként viselkednek. A legjobb takarást a nyílások körül kell kivitelezni, eben az esetben nagyon magas a tűzvédelmi szint.

A szalma hőtani jellemzői kifejezetten jók. A préselt szalmabála falak képesek akkumulálni a hőt, valamint magas koeficienssel rendelkezik a hő ellenállás szempontjából. A monolitikus felépítés a titka a rendkívüli jellemzőknek.

A falak kötőhabarcs nélkül is megállják a helyüket, mivel a bálákat elemekként használják és a szalmaszálak magas frikciós (súrlódásos) kötésben vannak egymással. Nem szükséges a párazáró réteg használata.

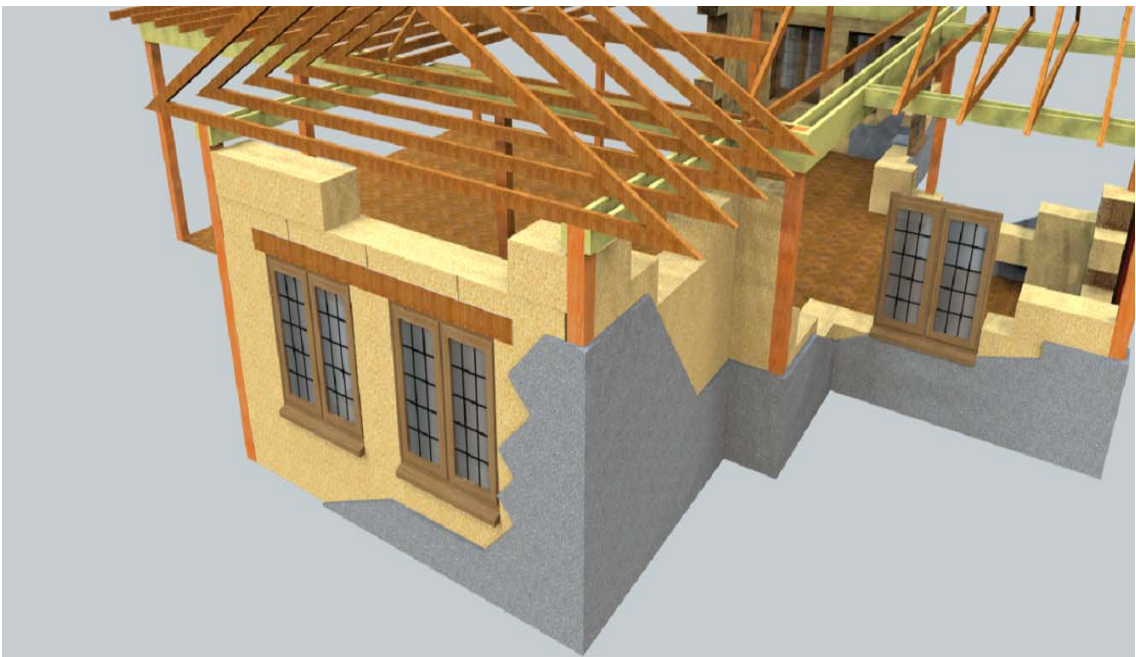
A szalmabála fal, amely kétoldalas habarccsal van bevonva akár 240 kg/m² terhelést elbír abban az esetben, ha nem használnak külön tartószerkezetet, amennyiben

igen akkor a terhelés hossz méterenként akár 900 kg-ot is elérheti. Ebben az esetben közepnehéz tetőszerkezettel számolunk, amely kivitelezésére hagyományos cserép tetőfödémeket használtak.

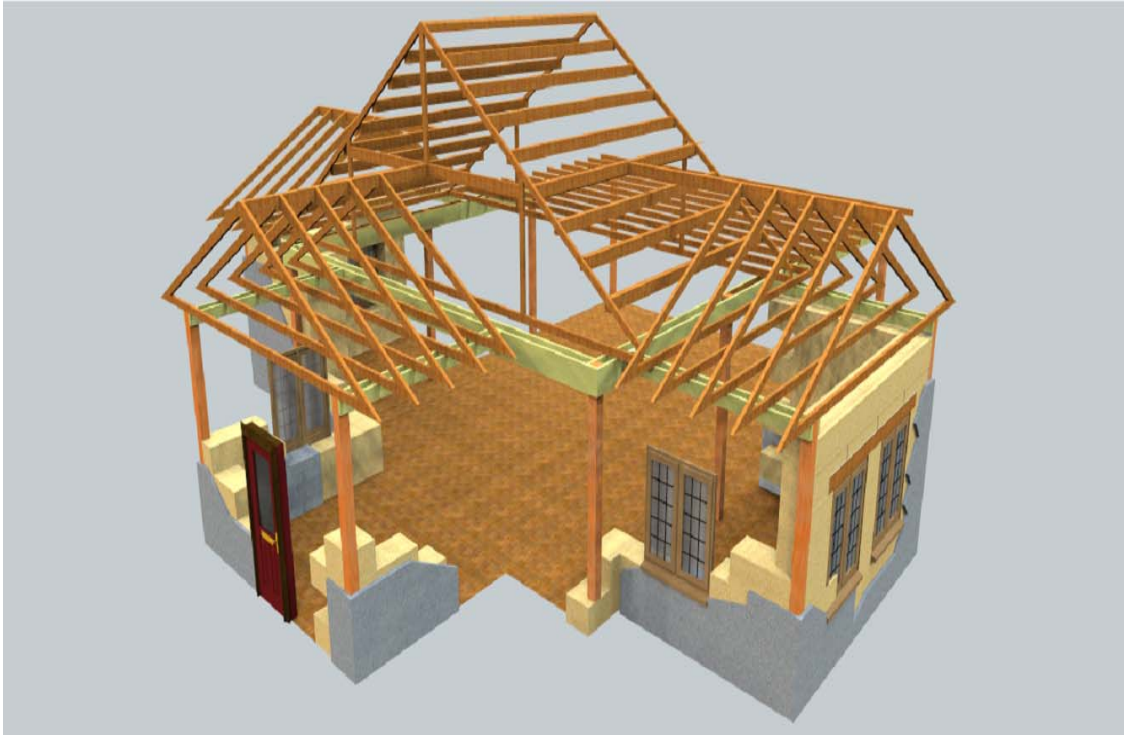
A konstrukció megtekinthető a renderelt (beillesztett) képeken. (1. ábra, 2. ábra, 3. ábra)

1. ábra

2. ábra

3. ábra

5. KORTÁRS PÉLDÁK : CSALÁDI HÁZAK, KOMBINÁLT ÉPÍTKEZÉS, PROJEKTEK

Különböző példák a modern valamint a hagyományos típusú házak építéséről. A szalmabála házak lehetnek földszintesek, egy vagy akár kétemeletesek is. A meghatározó tényező a statikailag jól kidolgozott tartószerkezet. Szalmabála házakat bármilyen környezetben lehet építeni, trópusi, mediterrán vagy akár kontinentális valamint skandináv környezetben. A tartósság alapja a jó szigetelés és a páramentesítés.

6. HELYZET VAJDASÁGBAN

Vajdaságban az otthonteremtés, házépítés a legnehezebb korszakát éli. A világot rengető recesszió a lehető legnehezebben érintette a középosztályt, amelyek a minimális határ felé sodródnak, nem beszélve a szociális gondokkal küszködőket.

Az elmúlt 20-25 évben Vajdaságban nagy lendületet vett a régi vājok és vert falú házak bontása, részben az elhanyagoltság, részben az építőiparban megjelenő új trendek miatt. A lakosság banki hiteleket vett fel, földeket, telkeket adott el hogy modern otthont teremtsen, viszont igen kicsi százalékának sikerült a munkálatokat befejezni.

Mi ennek az oka?

Az okot nem csak a recesszióban kell keresni. A politikai gondok, a volt Jugoszláv állam széthullása, kemény évek az embargó alatt – ez mind befolyásolta az anyagi hátteret. Mindezek mellett, az emberekben is meg lehet találni a jelenlegi gondok gyökerét.

Rossz minőségű anyagok, magas árak, anyagok hiánya a piacon, rossz elképzelések, még rosszabb befektetések, cél tudatlan és alaptalan megalománia („Dögölne meg a szomszéd tehene,..”)

Jelenleg a vajdasági lakosság igen kicsi százaléka mondhat magáénak saját otthont, saját házat. Még akkor is, ha a telkek, házak árai az ingatlanpiacon rendkívül alacsonyak (Bánátban régi házakat, telekkel rendelkező szállásokat akár pár ezer euróért is lehet vásárolni). A panellakások nem épülnek akkora sebességgel, hogy biztosítani tudják a kellő egységeket. De még ha lenne is elegendő panellakás, vitatott lenne a lakosság készsége, lehetősége hogy vásároljon.

A régi szállások, elhagyott tanyák, elhanyagolt vert falú házak nem jelentenek biztonságos otthont senkinek. Az építészeti anyagok ára magas, ha a minőségekről beszélünk. Az olcsóbb anyagok használata egy ideig ellátja a kívánt feladatokat, viszont idő előtt további költséggel kell a háztartásbelieknek szembenézniük – és ezzel egy újabb ördögi kör kezdődik.

A lehetséges megoldás, amely viszonylag olcsóbban kínálja az otthon megteremtésének a lehetőségét az elfeledett vagy az inerciális erőszakosságnak köszönve - az elhanyagolt anyagokban lehet megtalálni: szalma, agyag (sárgaföld), kukoricaszár, fa, nád.

Amennyiben összegezzük a jelenleg kétes minőségű anyagok árát a természetben megtalálható, vagy éppen a szomszédságban rejlő szalmabálák árával – nagyon gyorsan egy viszonylag nem kiegyensúlyozott állapotot mérnénk fel. Ebben az esetben nem az ipari anyagok felé billenne a mérleg.

7. KÖVETKEZTETÉS

Ezen tanulmány célja nem abban merül ki, hogy röviden bemutassa egy nem konvencionális építészeti módszert, vagy alternatív építészeti anyagok használatát.

A lényegét abban kell keresni, hogy megfelelő gondolkodással és gondviseléssel a jelenlegi recessziós időszakban a rákényszerülők is tehetnek valamit életszínvonaluk javulására. Köztudott dolog, hogy a pénztelenség és a nyomor a legfőbb indítványozói a családok összeomlásának és nagyon gyakran további szociális gondokat szülnek, mint eredményt.

Miben rejlik az alternatív építkezés és a szociális egyensúly metszőpontja?

A szociális egyensúly alapja az emberiségnek, amely nélkül mindinkább zuhan a mélybe. Azokban az országokban ahol egyensúlyban vannak a családi viszonyok, a bevétel, a tisztelet, a nyugalom és a biztonság érzete sokkal kevesebb konfliktus létezik, mint azokban a környezetekben ahol apátia, rendszertelenség, szegénység és bizonytalanság lakozik.

Amennyiben a szegény környezetben egy olyan rendszert lehetne kialakítani amely segítséget nyújt a rászorulóknak – akkor ezen személyeket sok gondtól lehetne tehermentesíteni. Logikus a feltételezés, hogy ha létezne egy olyan rendszer, amely otthonhoz juttatná a rászorulókat, akkor abban az esetben az energiájukat nem arra fecsérelnék, hogy egyensúlyban tartsák az életüket. Gyakran az esélytelenség, másoktól való függőség, tehetetlenség okozza a családok szétesését. Ebből kiindulva a gyermekek asszociatív viselkedéssel bírnak, problematikus környezetet alakítanak ki maguk körül, elhanyagolják az iskolát. Család anyák és apák menekülésben, alkoholban, drogokban keresik a megnyugvást. Egy gond többet szül. Egy olyan társadalom, amely több gonddal küszködik, mint jó eredménnyel igen gyakran nemkívánatos a fejlett környezetben. Az egyetlen hibájuk az, hogy nem létezik „gyógyszer” az álmaik megvalósítására. Az önállóság hiánya gyakran vezet a fent említett gondok útvonalára. Mi az önállóság valójában? Az otthon. A külön otthon, amelyben fiatal családok önállóan megteremthetik az életüket, nem befolyásolva az idősebbek bölcs, de nem mindig alkalmazható vagy elfogadtató tanácsaival. Egy olyan hely ahol nem fognak konfliktusban lenni a többgenerációs „szenvedélyek”. Az otthon nyugalma a rejtély kulcsa. Egy otthont megteremteni nagyon nehéz amennyiben a mai árakkal és modern építőanyagokkal számolunk. Ide tartozik a tervező munkája, a mesterek számlája, energiája... De közben a gyermekeket iskoláztatni, etetni, öltöztetni kell. Banki hitel? 25-30-35 évre? Ki tudja, mit hoz a holnap? Maradjon a páromra a hiteltörlesztés, ha valami velem történik? Rengeteg kérdés és kétely. Halasztások, várakozás. Az idő múlik, a gyermekek nőnek, a családi viszonyok a tűrhetőség határát súrolják. De miért? Azért mert nem fán terem 25-30.000 euró egy házra, lakásra, vagy 15-20.000 telekre, kivitelezésre vagy régi ház rendbehozására.

8. ADATFORRÁSOK

Mészáros Attila, ügyvezető igazgató, CereDom Kft, Magyarország, köszönjük hogy engedélyével hozzájárult az általuk megjelenített adatok és információk használatához a projektben.

A SketchUp terv és a renderelt képek: Deviant Technology hozzájárulásával a Creative Commons 3.0 Serbia alatt védve vannak.

MELLÉKLET**HOGYAN SEGÍTHET AZ ALTERNATÍV ÉPÍTKEZÉS A SZOCIÁLIS GONDOK MEGELŐZÉSÉBEN?**

Példa:

1 m² fal:

25 cm vastagságú fal, hagyományos téglá : 110 darab

1 téglá ára 0.17 euró/db

110 x 0.17 18.70 euró

Fal méretei : 10.00 x 4.00 m 40.00 m²

40.00 m² x 18.70 748.00 euró

Ebbe az árba be kell számolni a víz, habarcs (cement, homok, mész), energia és a mester munkáját is. Következtetés: 40.00 m² fal belekerül 1000.00 euróba.

A fenti árba nincs beleszámolva a hőszigetelés, amelynek ára m²-ként (Polisztirol 5cm,üvegháló, ragasztó, mesterdíj) cca. 15.00 euró. Ez még legalább 550-600 euró-t vesz ki a zsebből.

Szalmabála felhasználásával:

1 m² fal:

45-50 cm vastagság, 3 szalmabála

1 bála ára : 1.50 euró (magas minőségű, száraz, tiszta)

3 x 1.504.50 euró

40.00 x 4.50 180.00 euró

Kétoldalas vakolás habarccsal (cement, homok, mész), energia és a mester munkája ára cca. 200 euró. Ez eddig: 180.00+200 380.00 euró.

Amennyiben sárgafölddel vakolunk, 1m³ sárgaföld (agyag) 8.00 euró fuvardíjjal együtt. Kétoldalas vakolásra 4.00 m³ van szükség.

4.00 x 8.00 32.00 euró, mesterdíjjal 50.00 euró

Ide tartozik még a háló alkalmazása, amely legfeljebb 50 euróval emeli az árat.

Szóval, amennyiben habarccsal vakolunk a fal ára 380.00 euró, amennyiben agyaggal akkor 280.00 euró.

Beleszámítva a tartószerkezet elemeit is ami az adott falra nem haladja meg a max. 200.00 eurót, a fal ára akkor is a legdrágább esetben NEM haladja meg az 630.00 eurót.

Összehasonlításképpen, a téglafal, amely rendelkezik hőszigeteléssel 1600.00 euró körül mozog, leegyszerűsítve -1m^2 fal belekerül 1600.00/40.00 ... 40.00 euróba, amíg a szalmabála fal négyzetmétere a legdrágább esetben : 630.00/40.00 ...15.75 euró.

A hagyományos téglafal, amely semmivel sem JOBB a szalmabála falnál, majdnem 3-szor drágább. Arról nem is beszélve, hogy a kivitelezési ideje tízszer hosszabb.

Ezt az analógiát követve, logikus az következtetni, hogy egy 110-120 m² családi ház kivitelezésére itt Vajdaságban a jelenlegi árak mellett ki kell küszködni legkevesebb 20.000 eurót. Ennek a fele a falazást, vakolást valamint a hőszigetelést teszi ki (beleértve az energiát, vizet, anyagokat, mesterdíjakat).

Ha a hagyományos kivitelezés átlagban 3-szor drágább az alternatívánál, akkor a szalmabála felhasználásnál a kivitelezés:

$10.000 / 3 \dots\dots 3333.33$ euróba kerülne.

A jelenlegi havi bér Vajdaságban 25.000 RSD-t tesz ki (**217.40 euró**)

$6666.66/217.40 \dots\dots 30.66$

Ez több mint kettő és fél ÉVI bevétel.

A lényege a koncepciónak abban rejlik, hogy rá kellene mutatni, hogy a hagyományosnak elfogadott építkezés mellett létezik egy egyszerűbb, olcsóbb és nem feltétlenül rosszabb megoldás.

Mi ebben a csattanó? Az hogy 6600 euróból egy átlagos vajdasági család meg bír magának engedni többet. Ez a metszőpontja az elméletnek, amely arra következtet, hogy biztosított környezetben, ahol a családfők nincsenek gondban az anyagiak végett sokkal egészségesebb családi környezetet lehet teremteni, ezzel a kezdetben kiiktatva a jövőbeli gondokat és a családszéthullást.

Az egészséges és kiegyensúlyozott környezetből kikerülő egyének többet adnak vissza a környezetüknek azoktól, akik nélkülöztek. Tisztelet a kivételeknek.

Ilyen módon meg lehetne teremteni az egészségesebb társadalmi réteget, amelyből valójában sokkal több van a tehetősekből, és ezúttal tehermentesíteni lehetne a jövőt potenciális szakemberekkel, akik nem azon lesznek elfoglalva, hogy maguknak teremtsenek, hanem a társadalomnak is.

Egyben nagy az esélye hogy gyökereket lehet fakasztani és tovább vinni az alternatív módszerek bizonyított magasabbrendűségét.

A konstrukció megtekinthető a 4. ábrán. Mivel az ábra animáció, ezért az a CD-n nyitható meg.